

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/90/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200576
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200576.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a z členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej v právnej veci žalobcu: F. F., A. XX.XX.XXXX, W. A. W. XXX, právne zastúpený: Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o. so sídlom Potočná 2835/1A, Čadca, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8- 0, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 51424-2/2017-BA zo dňa 7. septembra 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 28Sa/16/2017 zo dňa 5. júna 2018, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Účastníkom nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom č.k. 28Sa/16/2017 zo dňa 5.júna 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 51424-2/2017-BA zo dňa 7. septembra 2017 (ďalej len preskúmané rozhodnutie). Preskúmaným rozhodnutím žalovaná ako odvolací orgán zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie prvostupňového orgánu Sociálnej poisťovne, pobočky Zvolen, č. 9322-14/2017-ZV z 19.06.2017, ktorým žalobcovi nebol priznaný nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu zo dňa 22. januára 2016 z dôvodu, že žalobca nespĺňa podmienky vzniku nároku na uplatnenú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, keďže predmetný úraz neutrpel ako zamestnanec.

2. Krajský súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že zo správneho spisu

zistil, že prvostupňový správny orgán vykonal dokazovanie vo vzťahu k skutkovej otázke, či úraz, ktorý žalobca utrpel dňa 22.01.2016, bol úrazom pracovným a či bol jeho zamestnávateľom U. X. tak, ako to tvrdil žalobca. Podľa názoru krajského súdu žalovaný a prvostupňový správny orgán túto základnú skutkovú a právnu otázku, vyhodnotili správne a z dôkazov, ktoré zhromaždil prvostupňový správny orgán je nepochybné, že žalobca nebol zamestnancom zamestnávateľa U. X., a preto nemá nárok ani na úrazovú dávku.

3. Krajský súd skonštatoval, že existujú listinné dôkazy, ktoré preukazujú tvrdenie U. X. uvedené v jeho čestnom vyhlásení zo dňa 05.06.2017, že žalobcu v deň úrazu nezamestnával. Okrem čestného vyhlásenia U. X. zo dňa 05.06.2017, kde tvrdí, že Dohoda o vykonaní práce bola spísaná po úraze a spísaná a podpísaná sestrou žalobcu, sa jedná o Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti diel IV. hlásenie zamestnávateľovi a pobočke Sociálnej poisťovne o skončení dočasnej práceneschopnosti zo dňa 15.03.2017. V tomto potvrdení je ako zamestnávateľ uvedený M-HUNT s.r.o. Čadca, je v ňom zaškrtnutý „úraz“, hoci v tomto potvrdení existovala aj samostatná kolónka „pracovný úraz“, pričom toto potvrdenie bolo podpísané žalobcom. Ďalej je potrebné poukázať na Rozhodnutí o dočasnej pracovnej neschopnosti (II. diel - Průkaz práce neschopného pojistěnce) z 22.01.2016. V tomto rozhodnutí je taktiež ako zamestnávateľ uvedený M-HUNT s.r.o. Ako dôvod dočasnej pracovnej neschopnosti je uvedený „úraz“, hoci aj na tomto rozhodnutí bola osobitná kolónka „pracovný úraz“, ktorá však nebola zaškrtnutá. Ďalej poukázal na Rozhodnutí o dočasnej pracovnej neschopnosti IV. diel - Žádost o nemocenské, kde boli uvedené rovnaké údaje ako v Rozhodnutí o dočasnej pracovnej neschopnosti II. diel zo dňa 22.02.2016, v ktorom je explicitne uvedené, že zamestnancovi patrí náhrada príjmu, čo bolo potvrdené zamestnávateľom M-HUNT s.r.o. Ďalej poukázal na Hlásenie úrazu na účely nemocenského, ktoré došlo pobočke Čadca 17.02.2016, podpísané žalobcom, kde sám uviedol rovnaké údaje o zamestnávateľovi ako v predchádzajúcich listinných dôkazoch a taktiež aj tú rozhodnú skutočnosť, že pomáhal kamarátovi s ťahaním dreva a pri ťahaní s koňom ho pripučilo. V tejto súvislosti krajský súd zdôraznil, že všetky tieto tlačivá boli vypisované bezprostredne po úraze, teda keď boli vnemy žalobcu ešte čerstvé a nedošlo u neho ku skresleniu údajov či okolností samotného úrazu, a preto je potrebné údaje takto zachytené vyhodnotiť ako v plnom rozsahu hodnoverné a vychádzajúce zo skutočnosti. Okrem toho nepovažoval za v rozpore s vyhlásením žalobcu, že žalobca nemal živnostenské oprávnenie v deň vzniku úrazu, čo v konaní ani sporné nebolo. Pokiaľ žalobca v hlásení úrazu uviedol, že pomáhal kamarátovi s ťahaním dreva, toto tvrdenie je v logickom súlade s jeho ďalším tvrdením, že nemal založenú živnosť, keďže na kamarátsku výpomoc sa živnostenské oprávnenie nevyžaduje. Nie je možné vyhodnotiť činnosť žalobcu ako činnosť zamestnanca pre U. X. len z dôvodu, že keďže žalobca živnosť založenú nemal, preto muselo ísť o zamestnanecký pomer.

4. V súvislosti s Dohodou o prevedení práce, na ktorú sa odvolával žalobca krajský súd uviedol, že v tejto dohode chýbajú niektoré základné náležitosti podľa § 226 Zákonníka práce, a to: dohodnutá odmena, ďalej doba, v ktorej sa má pracovná úloha vykonať a rozsah práce. Vzhľadom na to ju nie je možné kvalifikovať ako dohodu o vykonaní práce, a je potrebné ju považovať za dohodu, ktorá právne neexistuje. Krajský súd túto dohodu preto nepovažoval za relevantný dôkaz preukazujúci uzavretie pracovnoprávneho alebo obdobného pomeru medzi žalobcom a U. X..

5. Z vykonaného dokazovania podľa krajského súdu vyplýva dostatočne zistený skutkový stav, že žalobca dňa 22.01.2016 nemal s U. X. uzavretý pracovnoprávny vzťah, išiel mu vypomáhať bez toho, aby ho tento zamestnal, čo potvrdil samotný žalobca bezprostredne po vzniku úrazu v hlásení úrazu (dňa 17.02.2016, pričom úraz sa stal 22.01.2016), keď sa v ňom vyjadril k okolnostiam úrazu a poskytol údaje o jeho zamestnávateľovi, ktorým však nebol U. X., ale M-HUNT s.r.o., ktorého on sám považoval za svojho zamestnávateľa a U. X. ako zamestnávateľa vôbec neuvádzal. Subjektívna vedomosť U. X. o právnom postavení žalobcu, či už ako zamestnanca, či živnostníka alebo len osobu, ktorá pomáha so sťahovaním dreva, je právne irelevantná. Podstatné je, že bolo preukázané, že U. X. so žalobcom pracovnoprávny vzťah neuzavrel.

6. V súvislosti čestnými prehláseniami Y. S., P. T. Y. T. O., ktoré žalobca predložil na potvrdenie, že bol zamestnancom U. X., krajský súd konštatoval, že právny názor žalovanej vyslovený v napadnutom

rozhodnutí, že tieto vyhlásenia sú právne irelevantné, nakoľko nejde o vyhlásenie zamestnávateľa, ktoré jediné je pre Sociálnu poisťovňu záväzné, je nesprávny. Žalovaná, hoci v otázke vyhodnotenia čestných vyhlásení predložených v odvolacom konaní zaujala tento nesprávny názor, napriek tomu celkovo na túto spornú otázku možného pracovného vzťahu medzi žalobcom a U. X. poukázala na riadne vykonané dokazovanie inými listinnými dôkazmi, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj v prvostupňovom rozhodnutí boli riadne vyhodnotené. Neuspokojila sa len s vyjadrením označeného zamestnávateľa U. X. a s jeho popretím pracovnoprávneho vzťahu medzi ním a účastníkom konania, ale naopak vykonala ďalšie dokazovanie oboznámením sa s jednotlivými rozhodnutiami o dočasnej pracovnej neschopnosti, hlásením úrazu, vyhodnotila aj dohodu o vykonaní práce zo dňa 20.01.2016 a taktiež aj údaje z jej registra odvádzateľov poistného. Pokiaľ by totiž žalovaná zotrvala len na stanovisku, že pre posúdenie tejto spornej otázky postačí bez ďalšieho vyjadrenie tvrdeného zamestnávateľa o tom, že zamestnávateľom nie je, v tomto prípade by došlo k nedostatočne zistenému skutkovému stavu na túto otázku, čo by bol dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia. V danom prípade však správne orgány sa s týmto vyjadrením označeného zamestnávateľa neuspokojili a vykonali dôsledné dokazovanie. Pokiaľ teda sa žalovaná v odvolacom konaní nezaoberala obsahom čestných vyhlásení, jedná sa síce o vadu v jej procesnom postupe, keď mala tieto čestné prehlásenia vyhodnotiť, avšak jedná sa o vadu nemajúcu za následok nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, a to vzhľadom na skôr vykonané dokazovanie, ktoré je v tejto spornej otázke jednoznačné a potom aj vzhľadom na samotný obsah týchto čestných vyhlásení, ktorý nie je spôsobilý zmeniť skutkovú situáciu. Čo sa týka formálnej stránky čestného vyhlásenia, je potrebné poukázať na § 197 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého namiesto dôkazov možno pripustiť čestné vyhlásenie účastníka konania. Z uvedeného teda vyplýva, že samotné čestné vyhlásenia môže podať len účastník konania, v danom prípade žalobca, a nie tretie osoby a jedná sa len o akúsi náhradu dôkazu (slovné spojenie ...namiesto dôkazu...). Samotné vyjadrenie tretích osôb je možné potom podať výsluchom svedkov (§ 196 ods. 2 zákona o sociálnom poistení). Svedecké výpovede však žalobca nenavrhol. Čestné vyhlásenie má charakter iba súkromnej listiny bez akejkoľvek poučovacej povinnosti a bez potenciálnej hrozby trestnoprávnych následkov trestného činu krivej výpovede a aj preto nemôže nahradiť svedeckú výpoveď. V tomto prípade teda obsah „čestných vyhlásení“ je potrebné vyhodnotiť ako každý iný listinný dôkaz (§ 196 ods. 1 cit. zákona). Aj tvrdenie svedka obsiahnuté v listine, aby malo výpovednú hodnotu, sa musí týkať len skutkových okolností, o ktorých osoba získala poznatky vlastnými zmyslami v určitom čase a mieste alebo o ktorých sa dozvedela iným spôsobom. Práve tieto skutkové okolnosti t.j. skutočnosti, ktoré vnímali svojimi zmyslami a opis, ako sa s nimi svedkovia oboznámili, sa v čestných vyhláseniach predložených žalobcom neuvádzajú. Svedkovia len konštatujú určité závery typu žalobca bol zamestnancom U. X.. Čo sa týka čestného vyhlásenia Y. S., tento bez ďalšieho tvrdí, že vie, že žalobca bol zamestnancom U. X.. Jedná sa o tvrdenie bez akýchkoľvek ďalších skutkových okolností, z ktorých by vyplývalo, odkiaľ konkrétne nadobudol Y. S. túto vedomosť, aby bolo možné vôbec vykonať hodnotenie hodnovernosti tohto dôkazu. Čestné vyhlásenie T. O. trpí rovnakým nedostatkom. Okrem toho tieto čestné vyhlásenia majú úplne rovnaký obsah, čo neprispieva k ich hodnovernosti a evokuje, že obsah čestných vyhlásení bol vopred formulovaný. Čo sa týka čestného vyhlásenia P. T., z obsahu vyplýva, že sa nejedná o dôkaz preukazujúci vznik pracovného pomeru medzi žalobcom a U. X.. Svedok videl, ako otec žalobcu prevzal asi pol roka po úraze od U. X. peniaze, ktoré svedok vyhodnotil ako „výplatu“. Či sa jednalo o mzdu pre žalobcu v pracovnoprávnom vzťahu alebo odmenu za výpomoc a za aké obdobie, už nie je uvedené. Skutočnosti o vzniku pracovnoprávneho vzťahu, ktorý by bol svedkom P. T., neuviedol žiadne, preto takéto vyjadrenie nemôže bez ďalších dôkazov preukázať vznik pracovnoprávneho vzťahu, ako to požaduje žalobca.

7. Preto krajský súd považoval za nedôvodnú námietku žalobcu, že všetky dôkazy, ktoré boli zhromaždené v správnom konaní jednoznačne preukazujú zamestnanecký vzťah medzi ním a U. X. a že ani jeden dôkaz nepodporuje výpoveď U. X.. Naopak, podľa krajského súdu všetky zhromaždené dôkazy preukazujú, že U. X. nebol zamestnávateľom žalobcu, ale zamestnávateľom bol M-HUNT s.r.o. Za nedôvodnú považoval aj námietku, že Sociálna poisťovňa vychádzala len z výpovede U. X. ako osamotej výpovede a ostatné dôkazy ignorovala. Naopak, všetky dôkazy vyhodnotila jednotlivo a aj vo vzájomnej súvislosti tak, ako to má na mysli § 196 ods. 7 zákona o sociálnom poistení a z vykonaného dokazovania prijala aj správny právny záver. Krajský súd nezistil žiadne nelogické hodnotenie dôkazov v

úmysle poškodiť žalobcu, ako to v žalobe uvádza žalobca.

8. Proti uvedenému rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca (sťažovateľ), ktorú odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci krajským súdom. V kasačnej sťažnosti zopakoval argumenty prezentované v žalobe a v rámci súdneho konania. Namietal, že krajský súd vychádzal iba z chyby uvedenej v potvrdení o dočasnej pracovnej neschopnosti a v zaškrtnutí nesprávnej kolónky a z listín, ktoré boli vyhotovené v bezprostrednej časovej následnosti po vzniku úrazu, kedy bol na rozhraní života a smrti a reálne nebolo v jeho možnostiach riešiť byrokratické záležitosti a zamýšľať sa nad tým, či je nejaký formulár správne alebo nesprávne vyplnený. Uviedol, že v tom čase reálne nevedel, či sa dožije ďalšieho dňa a nie je si vedomý, aké údaje boli do tlačív vyplnené. Ďalej namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s tým, že pracovný pomer v spoločnosti M-HUNT s.r.o. nevylučuje existenciu pracovného pomeru u U. X.Í.. Uviedol, že v žiadnom prípade nešlo o kamarátsku výpomoc, pretože vzťah medzi žalobcom a U. X. aj pre veľký vekový rozdiel nemožno považovať za kamarátsky. Nesúhlasil s tým, že krajský súd neprihliadol na Dohodu o provedení práce z 20.01.2016 ako na relevantný dôkaz, pretože právna úprava nevylučuje ani možnosť uzatvorenia ústnej pracovnej zmluvy. Sťažovateľ považoval rozhodnutie súdu za arbitrárne, prekvapivé a nenapĺňajúce základné požiadavky zákonnosti a žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť, prípadne zmeniť tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

9. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, ktorá s rozsudkom krajského súdu v celom rozsahu súhlasila. Zopakovala závery z vykonaného dokazovania, z ktorého vyplynulo, že žalobca nebol v pracovnoprávnom vzťahu u U. X., pričom na tento záver nemá vplyv fakt, že žalobca bol v inkriminovanom čase zamestnancom spoločnosti M-HUNT s.r.o. K námietke sťažovateľa, ohľadom možnosti uzavretia pracovnej zmluvy aj ústne, žalovaná uviedla, že túto považuje za impertinentnú a poukázala na zjavný rozpor v tvrdeniach právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý na jednej strane odkazom na literatúru tvrdí, že môže dôjsť k uzatvoreniu pracovného pomeru aj bez písomnej pracovnej zmluvy a na strane druhej sa neustále domáha platnosti dohody z 20.01.2016, ktorá však nezakladá pracovný pomer, nakoľko sa nejedná o pracovnú zmluvu. Žalovaná uviedla, že nerozumie, či sa právny zástupca pokúša deklarovať platnosť a existenciu dohody z 20.01.2016, alebo existenciu konkludentného pracovného pomeru, čím by však poprel existenciu dohody z 20.01.2016. Poukázala aj na ust. § 226 ods.2 Zákonníka práce, podľa ktorého sa dohoda o vykonaní práce uzatvára písomne, inak je neplatná. Žiadala kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

11. Podľa § 83 zákona o sociálnom poistení poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

12. Podľa § 16 zákona o sociálnom poistení povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu.

13. Podľa § 99 zákona o sociálnom poistení poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu.60a)

14. Podľa § 196 ods. 7 zákona o sociálnom poistení organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti.

15. Spornou otázkou v tomto prípade bolo posúdenie, či žalobca bol v čase, kedy sa mu stal úraz, zamestnancom U. X. alebo nie.

16. Po preskúmaní veci a administratívneho spisu žalovaného sa kasačný súd v celom rozsahu

stotožňuje so závermi krajského súdu, ktoré tento v odôvodnení rozsudku vyčerpávajúco a logicky odôvodnil. Kasačný súd nepovažuje za účelné opakovať argumenty krajského súdu, a preto v odôvodnení tohto rozhodnutia bude reagovať iba na nové námietky sťažovateľa uvedené v kasačnej sťažnosti.

17. Kasačný súd sa nestotožňuje s tvrdením žalovaného, že krajský súd vychádzal iba z chyby v potvrdení o dočasnej pracovnej neschopnosti a v zaškrtnutí nesprávnej kolónky a v tejto súvislosti poukazuje na odseky 7 až 13 odôvodnenia rozsudku krajského súdu, v ktorých sú uvedené skutočnosti, z ktorých krajský súd vychádzal. Tvrdenia sťažovateľa, že si nie je vedomý, aké údaje boli do tlačív vyplnené, kasačný súd považuje za účelové a stotožňuje sa s názorom žalovanej, že aj keď bol úraz žalobcu nepochybne vážny, z Prijímacieho protokolu Fakultnej nemocnice Ostrava z 22.01.2016 vyplýva, že žalobca bol v čase príjmu pri vedomí a orientovaný. Nie je preto dôvod tvrdiť, že žalobca si nebol vedomý, čo podpisuje. Rovnako za účelové považuje kasačný súd tvrdenie sťažovateľa, že nemohlo ísť o kamarátsku výpoveď. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že sám sťažovateľ v opise okolnostiach úrazu v Hlásení úrazu na účely nemocenského poistenia, ktoré došlo pobočke Čadca 17.02.2016, uviedol, že si vzal v práci dovolenku, pretože mal ísť pomáhať kamarátovi s ťahaním dreva. Toto hlásenie sťažovateľ aj vlastnoručne podpísal. Preto uvedené námietky kasačný súd nepovažoval za dôvodné.

18. Pokiaľ Sťažovateľ namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s tým, že pracovný pomer v spoločnosti M-HUNT s.r.o. nevyučuje existenciu pracovného pomeru u U. X., kasačný súd toto tvrdenie nepovažuje za relevantné vzhľadom k skutočnosti, že nebolo v konaní sporné, že žalobca môže byť zamestnancom aj u viacerých zamestnávateľov. Spornou bola skutočnosť, či žalobca je zamestnancom U. X. a s touto skutočnosťou sa žalovaná v preskúmanom rozhodnutí, ako aj krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku náležite vysporiadali.

19. Sťažovateľ ďalej namietal, že krajský súd nevzal do úvahy Dohodu o provedení práce z 20.01.2016 ako relevantný dôkaz, a poukazoval na to, že právna úprava nevyučuje možnosť uzatvorenia ústnej pracovnej zmluvy. Vo vzťahu k uvedenej námietke kasačný súd súhlasí s názorom žalovanej, že nie je zrejmé, čo sa snaží právny zástupca žalobcu obhájiť. Či existenciu písomnej Dohody o provedení práce z 20.01.2016, ktorá, ako bolo vysvetlené krajským súdom v ods. 17 rozsudku krajského súdu, nemá podstatné náležitosti v zmysle ust. § 226 Zákonníka práce, alebo tvrdí, že pracovný pomer medzi žalobcom a U. X. vznikol na základe ústnej pracovnej zmluvy, čím by existenciu pracovného vzťahu na základe uvedenej dohody aj v prípade jej existencie popieral. Sťažovateľ pritom v priebehu konania nikdy netvrdil, že by uzavrel s U. X. ústnu pracovnú zmluvu. Z tohto dôvodu ani túto námietku sťažovateľa kasačný súd nepovažoval za relevantnú.

20. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k záveru, že sťažovateľ neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybnili správnosť záverov vyslovených krajským súdom, a preto kasačnú sťažnosť žalobcu považoval za nedôvodnú a podľa § 461 SSP ju zamietol.

21. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

22. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok